

کارنامه ی یازده ساله ی
دفتر آموزش و پرورش
راهنمایی تحصیلی

۱۳۹۲-۳۸

شهریور ۱۳۹۲

ایران. وزارت آموزش و پرورش. دفتر آموزش و پرورش راهنمایی تحصیلی
 کارنامه‌ی یازدهساله‌ی دفتر آموزش و پرورش راهنمایی تحصیلی ۱۳۹۲ - ۱۳۸۱ / نظارت بر تهیه و
 تدوین ابراهیم سحرخیز؛ تهیه و تدوین منوچهر فضلی‌خانی... [و دیگران] ؛ [برای] وزارت آموزش و
 پرورش، معاونت آموزش متوسطه، دفتر آموزش و پرورش راهنمایی تحصیلی.
 تهران: ناردریس، ۱۳۹۲.
 ۲۶ص: مصور (رنگی) ، نمودار (رنگی)؛ ۲۹ x ۲۲ م.م.
 978-600-92598-7-8
 فیبا
 آموزش متوسطه (دوره راهنمایی) -- ایران -- فعالیت‌های فرهنگی
 سحرخیز، ابراهیم، ناظر
 فضلی‌خانی، منوچهر، ۱۳۴۴ - ، گردآورنده
 ۱۳۹۲ الف ۹۱۹ / ۵۳ LB۱۶۲۳
 ۳۷۱/۸۹۰۹۵۵
 ۳۳۲۹۴۰۲

بر شناسه
 عنوان و نام پدیدآور
 مشخصات نشر
 مشخصات ظاهری
 شابک
 وضعیت فهرست نویسی
 موضوع
 شناسه افزوده
 شناسه افزوده
 ده بندی کنگره
 ده بندی دیویی
 شماره کتابشناسی ملی

انتشارات
 ناردریس

نظارت بر تهیه و تدوین : ابراهیم سحرخیز

تهیه و تدوین :

دکتر منوچهر فضلی‌خانی، فلارضا لشکرلوکی، مرضیه مسعودزاده، ناصر جعفری،
 علیرضا محمدمیرزایی، سیدرحمت‌اله مشهدی ، حمید قزوینی ، محمدتقی رحیمی،
 اکبر زمانی، زینوس گشتکاری، زهرا مؤمن‌گیا، شمس‌الطاهر
 اشرف‌السادات فاطمی، فریبا جعفریان، رقیه اروجلو، حسن تقی‌پور،
 جواد هداوند، احمد امشاسپند، مریم محمدمهدی نوری ، محسن گریمر
 پرویز جعفرزاده

ویراستاری ، صفحه‌آرایی و طراحی جلد : جواد هداوند

شمارگان: ۲۵۰۰ جلد

نوبت چاپ: اول - شهریور ۱۳۹۲

قیمت: رایگان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۲۵۹۸-۷-۸

انتشارات: ناردریس

نشانی: تهران، خیابان انقلاب، خیابان فخر رازی، بن‌بست دیده‌بان، پلاک ۴ تلفن: ۶۶۴۹۴۸۵

www.thesunbook.com

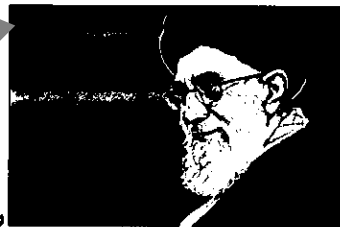

آرمان اصلی وحی این بوده است که برای بشر معرفت ایجاد کند؛ معرفت به حق تعالی در رأس همه امور این معناست. اگر تزکیه گفته شده است و دنبالش تعلیم گفته شده است، ای این است که نفوس تا تزکیه نشوند نمی توانند برسند.

سَلَامُ اللَّهِ عَلَيْهِ
وَاللَّهُ وَكَافَرُوا

(سخنرانی حضرت امام (قدس سره) در جمع مسئولان نظام به مناسبت بعثت پیامبر اکرم)

(۱۳۶۳/۱/۲۹، صحیفه نور، ج ۱۹، ص ۲۲۵)

بهترین و برجسته‌ترین فکر باید بنشیند برای آموزش و پرورش طراحی کنند. باید فلسفه‌ی آموزش و پرورش اسلامی را مشخص کرد. اساس این فلسفه افق آینده‌ی آموزش و پرورش کشور روشن باشد. ما دنبال چه هستیم و کجاییم؟ اهمیت برویم و بر اساس آن خط کشی بشود. برنامه‌ریزی بشود و راه‌ها مشخص بشود. ما این احتیاج داریم. آموزش و پرورش باید از روزمرگی بیرون بیاید. این اساس حرف است.

بیانات مقام معظم رهبری (ادام الله ظله الوارف) ۱۳۸۵/۲/۱۲

فهرست مطالب

صفحه	موضوع
۱	مقدمه
۳	تاریخچه
۵	راهبردها
۶	شرح وظایف
۸	افزایش پوشش تحصیلی
۱۰	بررسی تحصیلی دانش آموزان
۱۳	همکاری با قرآن
۱۶	همایش تبیین و برگزیدن مسابقات قرآنی
۱۸	آموزش مهارت زندگی در کتاب اجتماعی
۲۱	آموزش از راه دور
۲۳	ارتقای سطح عملکرد دانش آموزان در آزمون‌های بین‌المللی (تیمز)
۲۷	جهاد انرژی گامی به سوی جهاد اقتصادی (همان انرژی)
۳۱	جشنواره‌ی نوجوان خوارزمی
۳۳	روز جوانه‌ها
۳۵	شورای دانش آموزی
۳۷	مدام
۴۰	مکمل و فوق برنامه
۴۳	همیار پلیس
۴۸	آموزش دروس مبتنی بر رویکرد فرهنگی - تربیتی
۵۰	تحلیل کتاب‌های درسی دوره‌ی راهنمایی تحصیلی
۵۱	جشنواره‌ی الگوهای برتر تدریس و فرآیندهای مدیریتی
۵۶	غنی‌سازی تجارب یادگیری در دروس ریاضی و علوم تجربی
۵۹	فناوری اطلاعات و ارتباطات
۶۴	کلاس موضوعی
۶۸	احیای نقش مشاوره و راهنمایی معلمان
۷۲	تعالی مدیریت کیفیت مدار
۷۵	توسعه و تقویت گروه‌های آموزشی
۷۹	تولید نرم‌افزار توسعه‌ی فرهنگ نماز

۸۴	جم ۱۵
۸۶	مدیریت فرآیند مدار
۸۸	معلمان چند مهارتی
۹۲	ندوین آیین‌نامه‌ی جدید ارزش‌یابی تحصیلی و تربیتی
۹۵	طراحی الگوی ارزش‌یابی از فرآیندهای کیفی
۹۷	نولید کتاب «تشویق؛ چرا و چگونه؟»
۹۹	مجتمع آموزشی و پرورشی شهری
۱۰۴	مدارس شبانه روزی لازم التوجه
۱۰۷	توسعه‌ی کمی و کیفی مدارس راهنمایی نمونه دولتی
۱۰۹	نظارت و ارزیابی
۱۱۲	انکرد دوره‌ی راهنمایی تحصیلی
۱۱۴	همکاری در حرکت به سمت برنامه‌های فراسازمانی
۱۱۵	سایر اقدامات
۱۱۷	فهرست اسامی کارکنان
۱۱۸	فهرست منابع و مآخذ

امام علی علیه السلام: «العقلُ حفظُ التجاربِ و خیرُ ما جرَّبْتُ ما وَعَظْتُکَ» (نهج البلاغه، نامه‌ی ۳۱)

عقل، حفظ کردن تجربیات است و بهترین آن‌چه تجربه می‌کنی چیزی است که تو را پند دهد.

مقدمه

دوره‌ی راهنمایی تحصیلی یکی از ۵ دوره‌ی خورشیدی به طور رسمی در ساختار نظام تعلیم و تربیت کشورمان هویت یافت. این دوره‌ی تحصیلی که حاصل وصل دو دایه‌ی ابتدایی و متوسطه است به دلیل تقارن با دوران حساس نوجوانی، نقش مهمی در شکل‌گیری شخصیت دانش‌آموزان، هدایت تحصیلی و شغلی آنان بر عهده داشته است. دوره‌ی راهنمایی تحصیلی در طول چهار دهه‌ی گذشته از رشد‌های زیادی را تجربه کرده است که عمدتاً ناشی از نیازهای جامعه و نیز ترسیم مأموریت‌های جدید در عرصه‌ی تعلیم و تربیت بوده است. بدیهی است که انتظارات از این حوزه با در نظر گرفتن موانع، محدودیت‌ها و چالش‌ها از یک سو و مجموعه‌ای از فرصت‌ها و قوت‌هاست که می‌تواند هر گونه قضاوت و داوری را عادلانه و منصفانه نماید. لذا شایسته است که با بررسی یازده ساله‌ی دوره‌ی راهنمایی تحصیلی در ظرف زمانی مورد اشاره و با محک فرصت‌ها، تهدیدها و اقتضائات جامعه مورد ارزیابی و سنجش قرار گیرد.

بی‌گمان موفقیت‌های حاصله مرهون تلاش، بردباری و حمایت‌های بی‌دریغ و بی‌سهمی ستادان گران‌قدری است که کوشیده‌اند با ایجاد محیطی علمی و کارآمد موجبات تداوم خدمات مؤثر به جامعه‌ی فرهیخته‌ی کشور را فراهم گردانند. بدین بهانه، ناب‌ترین مراتب قدردانی و سپاس را به پاس حمایت و راهنمایی، تقدیم تمامی وزرا و معاونین محترمی که ما را در تحقق اهداف پیش‌بینی شده یاری رسانده‌اند، می‌نماییم و توفیقات روزافزون برای ایشان از درگاه ایزد متعال آرزو می‌کنیم.

مجموعه‌ی حاضر، نمایه‌ای از عملکرد یازده ساله‌ی خدمت‌گزاری این‌جانب و همکارانم در: ستاد، استان‌ها، مناطق و مدارس است که با توجه به محورهای ذیل تهیه و تنظیم شده است:

۱- وظایف دفتر

۲- راهبردها

۳- فرآیند برنامه ریزی و تدوین طرح ها و برنامه ها

۴- اهم برنامه ها ، اقدامات و دستاوردها

امید است این مجموعه توانسته باشد ضمن مستند سازی فعالیت های صورت گرفته، به عنوان منبعی مناسب برای تصمیم گیری های آتی مورد استفاده قرار گیرد .
ان شاء الله

دکتر منوچهر فضلی خانی

مدیر مرکز آموزش و پرورش راهنمایی تحصیلی (دوره ی اول متوسطه)

رییس هیات مدیره و هیئت مدیره و هیئت مدیره

www.ketab.ir

معرفی دفتر آموزش و پرورش راهنمایی تحصیلی

تاریخچه

بر اساس اطلاعات موجود برای نخستین بار در سال ۱۳۳۷ در کنفرانس تعلیمات متوسطه که در شهر مقدس مشهد برگزار گردید موضوع راهنمایی و هدایت تحصیلی دانش آموزان به صورت جدی مورد بحث و بررسی قرار گرفت. در سال ۱۳۴۳ طرح نظام جدید آموزش و پرورش تهیه و به شورای عالی آموزش و پرورش ارائه گردید. یکی از ویژگی‌های این طرح شناخت استعدادها، علایق و راهنمایی دانش آموزان بوده است.

وزارت آموزش و پرورش ضمن تربیت معلم و تألیف کتاب‌های درسی مخصوص در بهمن ماه سال ۱۳۴۷ دفتر برنامه‌ریزی راهنمایی تحصیلی را با منظور تمهید مقدمات و اجرای برنامه‌ی راهنمایی این دوره که از مهر ۱۳۵۰ شروع می‌شد، تأسیس کرد. متعاقب آن نام این تأسیس مدارس راهنمایی تحصیلی در شش فصل و ۹۸ ماده در ۲۶ اردیبهشت ۱۳۵۰ به تصویب شورای عالی رسید.

اگر چه در سال‌های بعد عنوان «دفتر برنامه‌ریزی راهنمایی تحصیلی» به «دفتر آموزش و پرورش راهنمایی تحصیلی» تغییر نام یافت، اما تا سال ۱۳۶۷ و قبل از تصویب «طرح کلیات نظام آموزش و پرورش جمهوری اسلامی» یکی از وظایف اساسی دوره و دفتر آموزش و پرورش راهنمایی، ایجاد زمینه برای هدایت تحصیلی و شغلی دانش آموزان بوده است تا این که از سال ۱۳۷۱ با توجه به شکل‌گیری نظام جدید آموزش و پرورش دوره‌ی متوسطه، عملاً وظیفه‌ی هدایت تحصیلی و شغلی به آن دوره منتقل گردید.

هم‌چنین با توجه به تحولات، انتظارات جامعه، شرایط و ویژگی‌های حاکم بر دانش آموزان این دوره، در سال ۱۳۷۹ اهداف موجود مورد بازنگری قرار گرفته و اهداف ۱۰۵ گانه‌ی جدیدی در ابعاد اعتقادی، اخلاقی، علمی و آموزشی، فرهنگی و اجتماعی، زیستی و اقتصادی به تصویب شورای عالی رسیده و ابلاغ گردید.

به موازات اقدامات فوق، ساختار و شرح وظایف این دفتر نیز برای چندمین بار دچار تغییر شده و ساختار و مأموریت‌های جدید با عنایت به رسالت‌های وزارت آموزش و پرورش و اهداف و راهبردهای سند ملی توسعه‌ی آموزش و پرورش در برنامه‌ی پنج ساله تدوین و ابلاغ گردید. اینک پس از ۴۲ سال، با توجه به اجرایی شدن سند تحول بنیادین آموزش و پرورش از سال تحصیلی ۹۱ - ۹۰ و به تبع آن استقرار نظام آموزشی «۳-۳-۳» دوره‌ی راهنمایی تحصیلی با تغییرات عمده‌ای که در عناوین و محتوای کتب درسی، ساختار و ... صورت گرفته، جای خود را از ابتدای سال تحصیلی ۹۲-۹۳ به دوره‌ی اول متوسطه می‌دهد.

آن گونه که در ساختار نظام جدید آموزش و پرورش ملاحظه می‌کنیم، نظام آموزشی کشور به چهار بخش: دوره‌ی اول ابتدایی، دوره‌ی دوم ابتدایی، دوره‌ی اول متوسطه و دوره‌ی دوم متوسطه تقسیم شده است. بدیهی است که هر یک فرآیند سه‌گانه تمامی مأموریت‌ها، قوانین، مقررات و سایر شرایط لازم برای استقرار مطلوب نظام آموزش متوسطه‌ی اول تدوین، تصویب و اجرای واحدها شد.

راهبردهای ذیل بر اساس تکالیف برنامه‌های چهارم و پنجم توسعه (اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی) کشور، اهداف کلان آموزش و پرورش و همچنین اهداف دوره تهیه و تنظیم شده است :

- ❑ ایجاد فرصت‌های برابر آموزشی (کاهش نابرابری آموزشی)
- ❑ توسعه و تعمیق رویکرد تربیتی
- ❑ توسعه و تعمیق آموزش قرآن و معارف اسلامی
- ❑ ارتقای کیفیت آموزش مدارس راهنمایی تحصیلی شبانه روزی و نمونه دولتی
- ❑ ارتقای کیفیت آموزشی و غنی سازی تجارب یاددهی - یادگیری دانش آموزان
- ❑ ارتقای سطح علمی و مهارت های حرفه ای نیروی انسانی و بهبود مدیریت آموزشی
- ❑ ارتقای کیفیت نظام آموزش عالی و تقویت تحصیلی و تربیتی دانش آموزان
- ❑ توسعه فناوری های نوین آموزشی در مدارس و تقویت خلاقیت، ابتکار و نوآوری دانش آموزان
- ❑ توسعه و ساماندهی فعالیت های ورزشی و تفریحی و کارگاهی
- ❑ ارتقای مهارت های زندگی و آداب اجتماعی دانش آموزان
- ❑ مطالعه و طراحی الگوی هدایت تحصیلی و شناسایی نیازهای فراگیران
- ❑ بهبود فرآیند نظارت و ارزیابی از طرح ها و برنامه ها

www.ketab.ir